Gedragsprotocol

Basisschool Lucas Batau
Heemraadsweide 11
3437 CA Nieuwegein
tel: 030-6032228
website: www.lucasbatau.nl

Inhoud

Doel van het gedragsprotocol 3

School- en groepsregels Lucas Batau 5

Buitenspeelregels 7

Het stimuleren van gewenst gedrag en het voorkomen van ongewenst gedrag 8

Maatregelen indien de groepsregels niet worden opgevolgd 9

Dossiervorming 11

Bijlage 1: Kanjertraining 12

- Plagen of pesten? 12
- De Kanjerafspraken 13
- School/ouders opvoedingsplicht 14
- Preventie 14
- Wat mag u verwachten van de leerkrachten op school? 15
- Hoe corrigeert de leerkracht op school? 17
- Wat wordt van u als ouder verwacht? 20
- Op school trainen we dit: 23
- Grensstellend 24

Bijlage 2: KanVas 27

Bijlage 3: Datum vaststelling protocol 31

Doel van het gedragsprotocol

Lucas Batau is een afspiegeling van de totale maatschappij. Een maatschappij die democratisch is, waarin mensen voor hun mening mogen en durven uitkomen en elkaars mening en ideeën respecteren. Het grote belang van het kunnen en willen leven in een maatschappij, waarin niet gediscrimineerd wordt op basis van geloofsovertuiging, culturele achtergronden, nationaliteit of op welke wijze dan ook staat voorop.
Wij vinden het belangrijk, dat de kinderen zich in onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is. Deze werksfeer vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede leerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogische klimaat is een kindvriendelijke leeromgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen en leraren de grondslag vormt.

Tijdens het zelfstandig werken, samenwerken, samen spelen en tijdens de instructiemomenten stel je je als kind kwetsbaar op. Dit kan leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dit kan gemakkelijk tot ongewenst gedrag leiden. Negatief gedrag zoals pesten, op een negatieve manier aandacht vragen, anderen negeren, uitdagen enz. is een fenomeen, dat zich steeds meer voordoet bij zowel kinderen als bij volwassenen. Een fenomeen niet alleen binnen het gezin, in en rondom de school en in de sportvereniging, maar wat zich ook op een nog veel bredere schaal binnen de samenleving afspeelt, zoals via internet (Whatsapp, Youtube en Facebook)**.**
Dit gedrag in en rondom de school belemmert niet alleen de voortgang van het leerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke leeromgeving willen nastreven.

Met behulp van dit gedragsprotocol willen wij positief gedrag binnen onze school stimuleren. Negatief gedrag willen wij voorkomen door het hanteren van duidelijke regels en afspraken, die door de gehele school gelden en gedragen worden. Door te signaleren en gelijk te handelen proberen wij het gedrag om te keren. Het negatieve gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de daarbij behorende rollen wordt besproken en er wordt gekeken hoe dit probleem een volgende keer op een positieve manier opgelost kan worden.

Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten en ouders is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin ongewenst gedrag wordt gesignaleerd. In de lokalen zijn de groepsregels duidelijk zichtbaar opgehangen (zie bijlage 1). Omdat ongewenst gedrag zich niet alleen beperkt tot de school en ook omdat oorzaken hiervan zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school spelen, worden ouders bij de aanpak van gesignaleerd ongewenst gedrag betrokken.

Met dit gedragsprotocol willen wij de volgende doelen bereiken:

- positief gedrag van leerlingen, leerkrachten en ouders
- ongewenst gedrag tijdig signaleren
- ongewenst gedrag ombuigen naar positief gedrag
- leerkrachten en ouders weten hoe te handelen wanneer ongewenst gedrag herhaaldelijk voorkomt.

Met dit gedragsprotocol hopen wij, samen met de leerlingen en ouders, een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen van ongewenst gedrag en andere sociaal- emotionele problemen. Tevens is het een handvat van hoe hierbij te handelen.

Dit protocol is opgesteld om gewenst gedrag te bevorderen en om goed te kunnen reageren op situaties waarin kinderen ongewenst gedrag vertonen. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining. Het zijn feitelijk fatsoensafspraken.

School- en groepsregels Lucas Batau

Op school en in onze groep respecteren wij elkaar en iedereen draagt zijn steentje bij.
We hebben hiervoor de volgende afspraken gemaakt:

Groep 1-8:

- Rustig lopen in de gang
- Zachtjes praten
- Elkaars persoonlijke ruimte respecteren
- Elkaar niet storen
- Respect hebben voor elkaar en elkaars spullen
- Alle kinderen luisteren naar alle leerkrachten

De kinderen van groep 4-8 ondertekenen aan het begin van elk schooljaar deze groepsregels en deze worden opgehangen in de klas .

Groep 1 t/m 4:

- Samen spelen, samen delen
  Een voor jou en een voor mij
  Eerlijk delen dat doen wij.
- Zorg goed voor jezelf en voor elkaar
  Dat is best leuk, probeer het maar.
- Ruzie maken doen wij niet
  Dat zorgt vaak voor veel verdriet.
- Wij zeggen aardige dingen tegen elkaar,
  Complimentjes geven is niet raar.
- Voor onze materialen zorgen wij goed,
  Dan raakt er ook niets zoek.
- Ik wil dit niet, want.....
- Stoppen is ook écht stoppen!

Groep 5 t/m 8:

- We pesten niet!
- We zorgen goed voor elkaar.
- We luisteren goed naar elkaar.
- We zeggen altijd de waarheid.
- Ik wil dit niet, want.....
- Stop zeggen is ook écht stoppen!
- Wat jij niet wilt, dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet.
- We zorgen goed voor alle materialen.
- We ruimen samen onze klas op.
- Bij elke klus helpen wij elkaar een handje.
- Wij maken samen graag plezier, maar nooit ten koste van een ander!
- Ruzies of meningsverschillen vechten we niet uit, maar praten we uit!
- Eerlijkheid duurt het langst.
- We praten op een normale manier met elkaar.

- We blijven van elkaars spullen af. Eerst vragen, dan lenen.
- We sluiten niemand buiten.

Uit: Pesten gedaan ermee, Gie Deboutte

Buitenspeelregels

Onderbouw (groep 1-2)

- De kinderen mogen gebruik maken van de fietsen en spelmaterialen van school.
- De zandbakspullen komen met mooi weer naar buiten en mogen alleen in de zandbak gebruikt worden.
- Fietsen en steppen mogen de kinderen op het plein tot aan de zandbak. Daarachter mag het niet i.v.m. de veiligheid bij de klimrekken, de glijbaan en de schommels. De grens is het 'grote' plein.
- De kinderen mogen niet verder dan de bomenrij/de doeltjes.
- Het grasveld gebruiken we alleen in het voorjaar en de zomer.
- We hebben afgesproken dat er geen skeelers, fietsen, skateboarden e.d. op het plein gebruikt mogen worden. Dit i.v.m. de drukte en de veiligheid op het plein.

Middenbouw (groep 3-5)

- Deze kinderen gaan om 10u naar buiten op het teken van de leerkracht.
- Bij de bel (10.20u.) verzamelen de kinderen bij de buitendeur.
- In de gangen gelden de schoolregels, wat betekent dat er weinig tot geen geluidsoverlast is en dat de kinderen rustig lopen.
- De middenbouw mag in deze pauze gebruik maken van de voor deze groepen bestemde materialen (bal, springtouwen).
- Daarnaast geldt het voetbalrooster. Naast het voetbalveld mag er ook gevoetbald worden, indien dit geen overlast geeft.
- Op het moment dat er een laag sneeuw is gevallen, mogen de kinderen op het voetbalplein sneeuwballen gooien. Er wordt dan niet gevoetbald. Het is niet toegestaan om in te zepen of door te gaan wanneer een kind 'stop' zegt.
- Het grasveld gebruiken we alleen in het voorjaar en de zomer. De kinderen mogen hier voetballen of andere spellen doen.
- We hebben afgesproken dat er geen skeelers, fietsen, skateboarden e.d. op het plein gebruikt mogen worden. Dit i.v.m. de drukte en de veiligheid op het plein.

Bovenbouw (groep 6-8)

- Deze kinderen gaan om 10.20u naar buiten en om 10.40u naar binnen.
- De kinderen verzamelen de bij de buitendeur en lopen met de leerkracht terug naar de klas.
- In de gangen gelden de schoolregels, wat betekent dat er weinig tot geen geluidsoverlast is en dat de kinderen rustig lopen.
- De bovenbouw mag in deze pauze gebruik maken van de voor deze groepen bestemde materialen (bal, tafeltennisbatjes, balletje).
- Daarnaast geldt het voetbal rooster. Naast het voetbalveld mag er niet gevoetbald worden.
- Op het moment dat er een laag sneeuw is gevallen, mogen de kinderen sneeuwballen gooien aan de kant van de onderbouw.
- De bomenrij is de scheidingslijn. Er wordt dan niet gevoetbald. Het is niet toegestaan om in te zepen of door te gaan wanneer een kind 'stop' zegt.
- Het grasveld gebruiken we alleen in het voorjaar en de zomer. De kinderen mogen hier voetballen of andere spellen doen.
- We hebben afgesproken dat er geen skeelers, fietsen, skateboarden e.d. op het plein gebruikt mogen worden. Dit i.v.m. de drukte en de veiligheid op het plein.

Algemeen

- Vanaf de achterkant van het speelhuisje wordt er een onzichtbare lijn getrokken naar het gemeentehek. De onzichtbare lijn is vanaf de hoek van het lokaal, via het huisje naar het hek. Dit is de grens waar de kinderen niet over mogen. Het grasveldje is wel toegankelijk (in het voorjaar en de zomerperiode) behalve wanneer dit nat of drassig is.
- De kinderen mogen niet op het standbeeld.
- De bouwcoördinatoren bepalen of het weer het toelaat om naar buiten te gaan. Of alle groepen gaan naar buiten of alle groepen blijven binnen.
- Op het kleine plein (aan de kant van de midden-, onderbouw) mag er niet gevoetbald worden.
- Tussen de fietsen van de leerlingen van school wordt niet gespeeld

Ongewenst gedrag

Is er sprake van ongewenst gedrag (denk hierbij aan: schelden, slaan, schoppen, afpakken, niet mee mogen doen, etc) worden de maatregelen in het gedragsprotocol gehanteerd.

Het stimuleren van gewenst gedrag en het voorkomen van ongewenst gedrag

Voor het stimuleren van gewenst gedrag en ter voorkoming van ongewenst gedrag gaan we uit van bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling:

- In alle groepen worden duidelijke groepsregels gehanteerd, die met de leerlingen worden besproken. In de groepen hangen de groepsregels duidelijk zichtbaar voor alle leerlingen aan de wand van het lokaal.
- We hanteren het protocol van Kanjertraining (zie bijlage 1).
- Voor iedere les wordt duidelijk gezegd wat er van de leerlingen wordt verwacht.
- Positief gedrag van leerlingen wordt beloond met een compliment.
- Op ouderavonden kan, afhankelijk van de situatie, thematisch aandacht besteed worden aan alle aspecten van (on)gewenst gedrag.
- Er is gedurende de pauzes toezicht op het schoolplein, waarbij duidelijke schoolregels en afspraken worden gehanteerd.
- Ook worden er per schooljaar (november en mei) in de groepen 1 tot en met 8 vragenlijsten afgenomen. Deze staan in Kanvas.
- Wanneer er bij een leerling een opvallende uitkomst is, wordt dit met de ouders besproken en wordt er in Parnassys een aantekening gemaakt.

Maatregelen indien de groepsregels niet worden opgevolgd

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. “Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.”

Lucas Batau handelt in deze situaties, waarin ongewenst gedrag wordt gesignaleerd op de volgende manier:

- Als een leerling zich misdraagt, volgt er een waarschuwing. Er wordt verteld wat de leerkracht van de leerling verwacht na deze waarschuwing.
- Als een leerling doorgaat met het ongewenste gedrag, dan moet het naar de ‘time-out’ plek in de klas. Daarna volgt een gesprek over de bedoeling van de leerling. Als de leerling zegt dat het zijn bedoeling is, zegt de leerkracht: “Ik schrik hier van, ik kom over ... minuten bij je terug’. Daarna wordt de vraag nogmaals gesteld. Als de leerling bij zijn standpunt blijft, dan volgt de ‘time-out’ plek in een andere groep.
- De leerkracht neemt contact op binnen de organisatie met een van de volgende personen: locatieleider, directeur, bouwcoördinator, intern begeleider of een ander persoon op school die vanuit “de lijn” (=hiërarchie) kan ondersteunen en bijstaan.
- Er wordt contact opgenomen met ouders. Wij proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen.
- Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas, of iets dergelijks. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Als kinderen met regelmaat (meerdere malen in de week) op de ‘time -out plek’ terechtkomen in de eigen klas, dan volgt er een gesprek met de ouders en wordt er een plan van aanpak opgesteld. De intern begeleider wordt hierbij betrokken. Er wordt een notitie gemaakt in Parnassys.

Wanneer er meerdere kinderen betrokken zijn bij een incident, is de leerkracht altijd degene die met de ouders in gesprek gaat. Het is niet de bedoeling dat ouders elkaar aanspreken over incidenten die op school zijn gebeurd.

Het kan voorkomen dat een leerling na moet blijven, omdat er iets moet worden besproken of dat werk afgemaakt moet worden. Als een leerling langer dan 5 minuten moet nablijven, worden ouders altijd van tevoren ingelicht.

Als de genoemde groepsregels herhaaldelijk niet worden opgevolgd, worden de volgende maatregelen genomen:

- Het gedrag wordt binnen de groep besproken en er worden met de betrokken leerling(-en) afspraken gemaakt gericht op het verbeteren van het gedrag. Hierbij worden ouders betrokken.

- Als het niet opvolgen van de groepsregels in de groep structureel wordt, wordt een plan van aanpak opgesteld. Ouders worden hierbij betrokken. Indien nodig zal hierbij hulp worden ingeroepen van externe organisaties, zoals bijv. BOCS. Tijdens teamvergaderingen wordt het plan van aanpak besproken en worden de andere leerkrachten betrokken bij dit proces.

- Indien de leerling, degene die ongewenst gedrag vertoont, hierna nog weigert zich te houden aan de gemaakte afspraken, dan zal de school in contact treden met het bevoegd gezag en zal het leerlingendossier worden besproken.

- Met instemming van het bevoegd gezag kan besloten worden tot schorsing van de leerling die ongewenst gedrag vertoont.

- Indien noodzakelijk kan het bevoegd gezag besluiten een verwijderingsprocedure (zie Schoolgids) te starten.

Onze school en het gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.
Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Dossiervorming

De misvatting heerst dat schorsing mag plaatsvinden na ruime dossiervorming. Dit is niet het geval. Verwijdering zelf is het dossier. Anders gezegd: de aanleiding tot de eerste verwijdering is dossiervorming. Als een kind zich blijft misdragen en de ouders hebben er geen problemen mee dan volgt definitieve verwijdering. Het dossier is dan compleet. Argumenten in dossier:
1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven, en vervalt niet in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder. Waarbij een enkele ouder in de hoogste boom klimt als in 'deze rechtsgang" iets mis gaat. De leerkracht en de school beperken zich tot onderstaande: Het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op. Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima? Dan hebben jij en je ouders een probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van school wordt verwijderd.

Bijlage 1: Protocol Kanjertraining

Kanjertraining

Plagen of pesten?

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is dit:
Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten.
Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn (cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep).
Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders enerzijds en dat kinderen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

De Kanjerafspraken

Lucas Batau streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de Kanjerafspraken anderzijds.

We vertrouwen elkaar
We helpen elkaar
Niemand speelt de baas
Niemand lacht uit
Niemand is of blijft zielig

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school "de baas/ het gezag" en de ouders zijn dat thuis.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zullen wij kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

School/ouders opvoedingsplicht

Veel ouders verlangen van de school dat "het kwaad" (= de pester) moet worden bestreden, en dat "het goede" moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij "kwaad of goed". Ieder mens maakt wel eens

fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht “onder en boven de wet.” De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten.
In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:
1. Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school;
2. De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen;
3. Jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet;
4. Mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

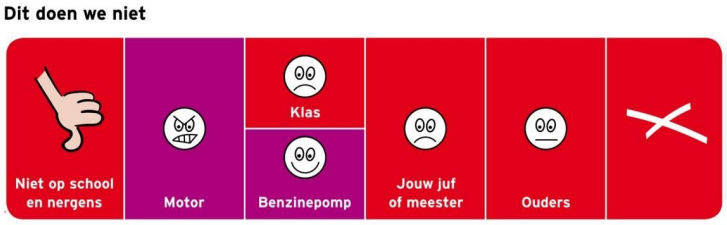

Onze school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: “Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school.”
Je blijft fatsoenlijk en je laat je gedrag niet bepalen door je uitdager(s): “Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes.” Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Preventie

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie.
Kernpunten in de aanpak:
1. De Kanjerafspraken
2. Denk goed over jezelf en de ander
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders
4. Denk oplossingsgericht
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil

6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor
6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling)
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan

Wat mag u verwachten van de leerkrachten op school?

1. Voorbeeldgedrag

- U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.
- U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."
- U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grensstellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven inzicht).

Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.

- Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

**N.B. de leerkracht gedraagt zich niet volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op: "Ja…maar!" Voor meer informatie verwijzen wij u naar het Kanjerinformatieboek voor ouders en Pabo-studenten*

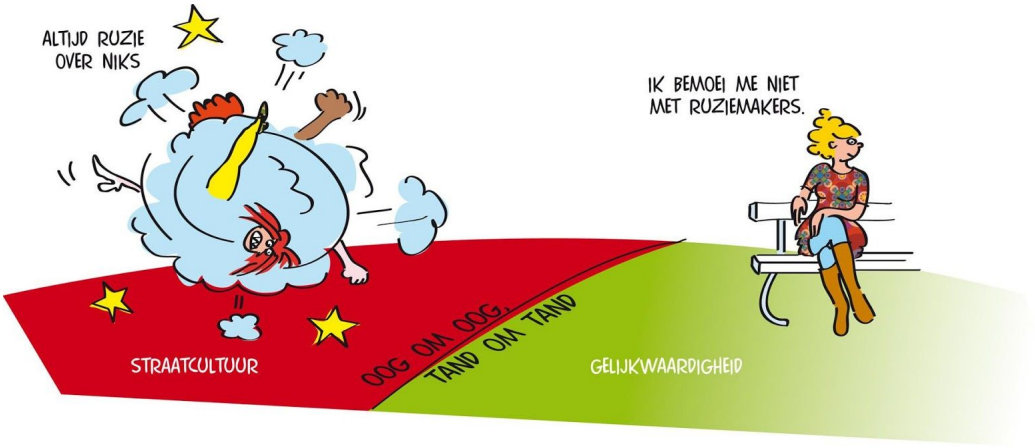

Er is als het ware een voortdurende strijd tussen de mentaliteit van de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect. Feitelijk gaat het om de vraag die al duizenden jaren bestaat of geweld loont of niet. Aan de kant van de straatcultuur heb je de opvatting: “The winner takes it all.” Ben jij de sterkste, dan kun jij bepalen wat een ander moet doen. In het midden, tussen de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect, plaatsen we de opvatting “oog om oog, tand om tand.” In deze opvatting loont geweld niet, omdat je met gelijke munt wordt terugbetaald. Bij de cultuur van wederzijds respect heb je de opvatting: “van de meeste tegenslag in het leven kun je leren.” Zoek elkaars geluk. Doe elkaar recht. Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt. Doe aardig en welgemanierd. In deze opvatting wordt geweld zinloos.

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun wangedrag.
Reactie kind: Maar hij/zij daagt mij uit!
Juf/meester: Je laat je uitdagen en opjutten. Doe alsof de opjutter een radio is. Je hoort het wel, maar luistert niet.
Reactie kind Ik deed het wel, maar hij/zij vertelde niet dat ik moest stoppen.
Juf/meester: Je moet rekening leren houden met gevoelens van een ander. Als iemand niet blij kijkt, dan moet jij je afvragen of het wel leuk is wat jij allemaal doet.
Reactie kind: Maar hij/zij deed het ook bij mij.
Juf/meester: Natuurlijk hoef jij het niet over je kant te laten gaan. Maar dan ZEG je er iets van. Je gaat niet schelden, zeuren, huilen, roddelen. En gaat het door? Dan haal jij je schouders op en denkt: jammer dan. Je stapt naar je maatje. Wordt het heel erg? Dan stap je naar de juf of meester. En die weten van wanten. Daar mag je op vertrouwen.
Reactie kind: Ik deed het wel, maar ik deed het niet alleen. Waarom moet u mij weer hebben?
Juf/meester: Ik ben niet van plan om slecht over je te denken. Maar ik ben ook een soort scheidsrechter waar je de discussie niet mee aangaat. Anders gezegd: als je iets doet wat niet helemaal de bedoeling is en ik zie dat, dan ga je daarover met mij niet in discussie.

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders
Beste ouders, u spreekt met respect over elkaars kinderen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen. U spreekt met respect over de leerkrachten die werkzaam zijn op deze school.

a. Het rollenspel

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar “het kan er behoorlijk brutaal uitkomen”. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten (en) ouders niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.
In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: “Ik vind dit vervelend, wil je ermee stoppen?” Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een “maatje”, een “buddy”). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met de buddy/ het maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware “benzine” aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

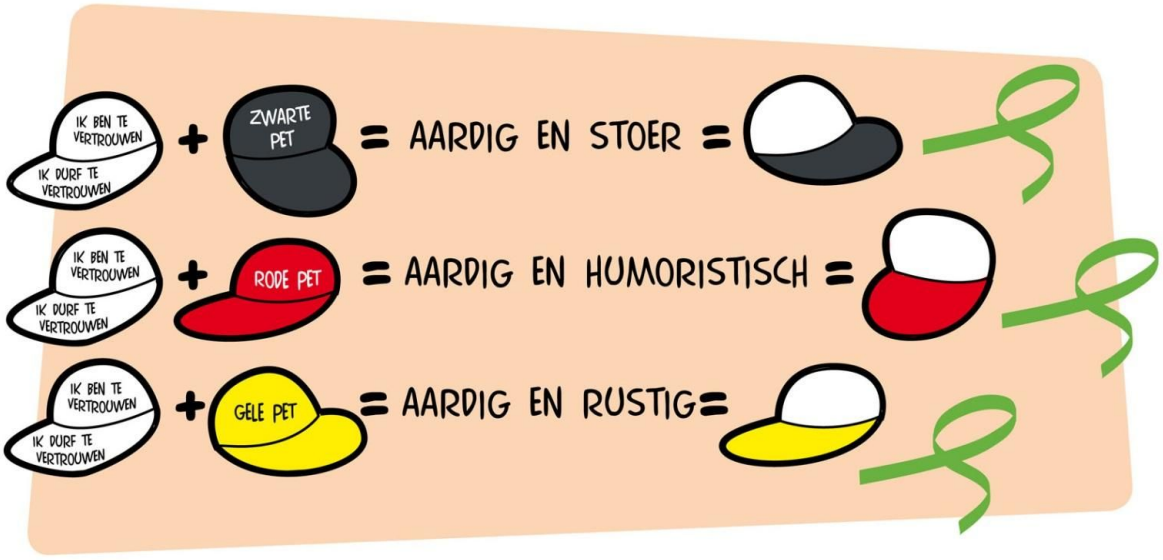

Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. “Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.”

Voorbeeld:Een jongen wordt dag in dag uit gepest door een vijftal klasgenoten. Vraag aan dit vijftal: “Is het jullie bedoeling om deze jongen zo te treiteren dat hij bang wordt en nauwelijks nog naar school durft?”
“Nee, het is niet mijn bedoeling.” Leerkracht: “ .... Fijn, hoe ga je het nu oplossen met deze jongen?” Een andere leerling zegt echter: “Ja, het is wel mijn bedoeling hem te treiteren, zodat hij bang wordt.” Leerkracht: “Daar ben je dan in geslaagd. Maar het kan niet. Ik geef je bedenktijd. Want ik begrijp nu dat jij de bedoeling hebt om deze leerling te treiteren?”
“Ja, dat is mijn bedoeling.” Leerkracht: “Je gaat rustig nadenken over je antwoord. Misschien heb je een bijzondere reden. Misschien vind je het nodig om stoer te doen op dit moment. Na schooltijd kom je even bij me (of blijf even na)”. Leerling krijgt bedenktijd.
Leerkracht: “Je hebt kunnen nadenken. Wat ben jij van plan hier op school, is het nog steeds jouw bedoeling om deze jongen dwars te zitten? Is daar misschien een reden voor om dat zo op die manier aan te pakken?”
Leerling: “Hij is gewoon stom.” Leerkracht: “Wat voor stoms doet hij dan. Kan hij daar iets aan veranderen? Of is het gewoon jouw bedoeling om hem dwars te zitten? Leerling reageert door te zeggen: “Nee, het is eigenlijk niet mijn bedoeling om te treiteren.”
Leerkracht: “Gelukkig. Wat ga jij nu bij jezelf veranderen? En hoe herstel je het verdriet dat je hebt aangericht?”
Leerling houdt voet bij stuk. “Ja, het is mijn bedoeling. Want hij is stom.” Leerkracht: “Jammer, ik bel nu je ouders op om te vragen of ze hier willen komen. Dan herhaal je hetgeen je tegen mij zegt, in aanwezigheid van je ouders. Het hangt van het gesprek af met je ouders of je de klas nog in kunt komen.”

Lucas Batau handelt in deze situaties, waarin ongewenst gedrag wordt gesignaleerd op de volgende manier:

- Als een leerling zich misdraagt, volgt er een waarschuwing. Er wordt verteld wat de leerkracht van de leerling verwacht na deze waarschuwing.
- Als een leerling doorgaat met het ongewenste gedrag, dan moet het naar de ‘time-out’ plek in de klas. Daarna volgt een gesprek over de bedoeling van de leerling. Als de leerling zegt dat het zijn bedoeling is, zegt de leerkracht: “Ik schrik hier van, ik kom over ... minuten bij je terug’. Daarna wordt de vraag nogmaals gesteld. Als de leerling bij zijn standpunt blijft, dan volgt de ‘time-out’ plek in een andere groep.
- De leerkracht neemt contact op binnen de organisatie met een van de volgende personen:
  locatieleider, directeur, bouwcoördinator, intern begeleider of een ander persoon op school die vanuit “de lijn” (=hiërarchie) kan ondersteunen en bijstaan.
- Er wordt contact opgenomen met ouders. Wij proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen.
- Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas, of iets dergelijks. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Reactiemogelijkheid 1 van de ouder
“Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet.”

Dan wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.

Reactiemogelijkheid 2 van de ouder
"Ja, u moest eens weten wat een idiote moeder die jongen heeft waar mijn kind het op heeft gemunt." (= Ik vind het goed wat mijn zoon doet.)
Ouders worden duidelijk gemaakt dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.
Voorbeeld:
Leerkracht: "Begrijp ik hiermee dat u het goed vindt dat uw kind deze jongen zo treitert?" Ouder: "U moest eens weten wat een rare moeder die jongen heeft. En zijn die andere leerlingen soms heilig?" Leerkracht: "Bedoelt u te zeggen dat u het gedrag van uw zoon/dochter goedkeurt?" Ouder: "Nee, dat niet, maar die leerling heeft een heel rare moeder, ik kan u verhalen vertellen, dat wilt u niet weten!" Leerkracht: "Zoals u spreekt lijkt u het gedrag van uw zoon/ dochter niet af te keuren. Ik heb u niet uitgenodigd om kwaad te spreken over een moeder. Wat vindt u ervan dat uw kind een andere leerling het even zuur maakt?"

Wanneer ouders de bedoeling van hun kind niet ondersteunen, wordt gezamenlijk gezocht naar een oplossing, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet. Als ouders dit wel ondersteunen, maken wij duidelijk dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Als kinderen met regelmaat (meerdere malen in de week) op de 'time -out plek' terechtkomen in de eigen klas, dan volgt er een gesprek met de ouders en wordt er een plan van aanpak opgesteld. De intern begeleider wordt hierbij betrokken. Er wordt een notitie gemaakt in Parnassys.

Wanneer er meerdere kinderen betrokken zijn bij een incident, is de leerkracht altijd degene die met de ouders in gesprek gaat. Het is niet de bedoeling dat ouders elkaar aanspreken over incidenten die op school zijn gebeurd.

Het kan voorkomen dat een leerling na moet blijven, omdat er iets moet worden besproken of dat werk afgemaakt moet worden. Als een leerling langer dan 5 minuten moet nablijven, worden ouders altijd van tevoren ingelicht.

Als de genoemde groepsregels herhaaldelijk niet worden opgevolgd, worden de volgende maatregelen genomen:

- Het gedrag wordt binnen de groep besproken en er worden met de betrokken leerling(-en) afspraken gemaakt gericht op het verbeteren van het gedrag. Hierbij worden ouders betrokken.

- Als het niet opvolgen van de groepsregels in de groep structureel wordt, wordt een plan van aanpak opgesteld. Ouders worden hierbij betrokken. Indien nodig zal hierbij hulp worden ingeroepen van externe organisaties, zoals bijv. BOCS. Tijdens

teamvergaderingen wordt het plan van aanpak besproken en worden de andere leerkrachten betrokken bij dit proces.

- Indien de leerling, degene die ongewenst gedrag vertoont, hierna nog weigert zich te houden aan de gemaakte afspraken, dan zal de school in contact treden met het bevoegd gezag en zal het leerlingendossier worden besproken.

- Met instemming van het bevoegd gezag kan besloten worden tot schorsing van de leerling die ongewenst gedrag vertoont.

- Indien noodzakelijk kan het bevoegd gezag besluiten een verwijderingsprocedure (zie Schoolgids) te starten.

Onze school en het gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.
Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat wordt van u als ouder verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. U oefent zich in zelfbeheersing.
Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Het wordt helemaal een drama als u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.

2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.
Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond. Meent u toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat u is aangedaan, dan bent u waarschijnlijk de oorzaak van alle emotionele opwinding.

3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.
Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

4. Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.

5. U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op internet.

In de praktijk
A. Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
B. Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
C. Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
D. Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden. “Val ons niet lastig met gezeur over ons kind. Ons kind mag zijn zoals

het is!”

Aanvullend: Als u opvoedt uit angst (= met mijn kind zal het niet goed komen), dan plaatst u uw kind in een zwakke positie. U haalt uw kind hiermee onderuit. Als u corrigeert vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal uw kind zich afgewezen voelen. Laat u zich door angst leiden in uw opvoeding, of door gevoelens van irritatie, dan is de kans aanwezig dat uw kind zelfbeschadigende gedachten zal ontwikkelen en opvattingen zoals: ik ben geen goed kind, mijn moeder/vader is niet trots op mij.

Tips voor ouders:
1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en ga niet “uit mijn dak” als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
   Voelt mijn kind zich veilig thuis?
   Voelt mijn kind zich veilig op school?
   Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
   Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
   Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
   Welke t.v.-programma’s kijkt mijn kind allemaal?
   Wat doet mijn kind allemaal op internet?
   Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind.
9. Ik corrigeer agressieve buien.
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen.
12. Ik bied hulp aan mijn kind.
13. Ik lees boeken over pesten en/ of vraag informatie op.
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.
15. Beheers u op social media.
16. Ook op social media gelden normale sociale gedragscodes.

Tips voor de kinderen:
1. Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.
2. Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.
3. Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.
4. Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.
5. Beheers je op social media. Gedraag je.
6. Wil ik stoer zijn? Dan ga ik op vechtsport.

7. Wil ik de baas spelen? Ik vraag een hond.
8. Verveel ik me? Dan verzin ik zelf een leuk plan. Ouders en leerkrachten zijn geen wandelende Efteling.
9. Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? ... Dan stop ik daarmee!

Op school trainen we dit:

Sommige leerlingen gaan vervelend met elkaar om. Blijf rustig. Haal je schouders op. Deze leerlingen zijn gewoon in de war. Maak je niet druk. Jammer dan.

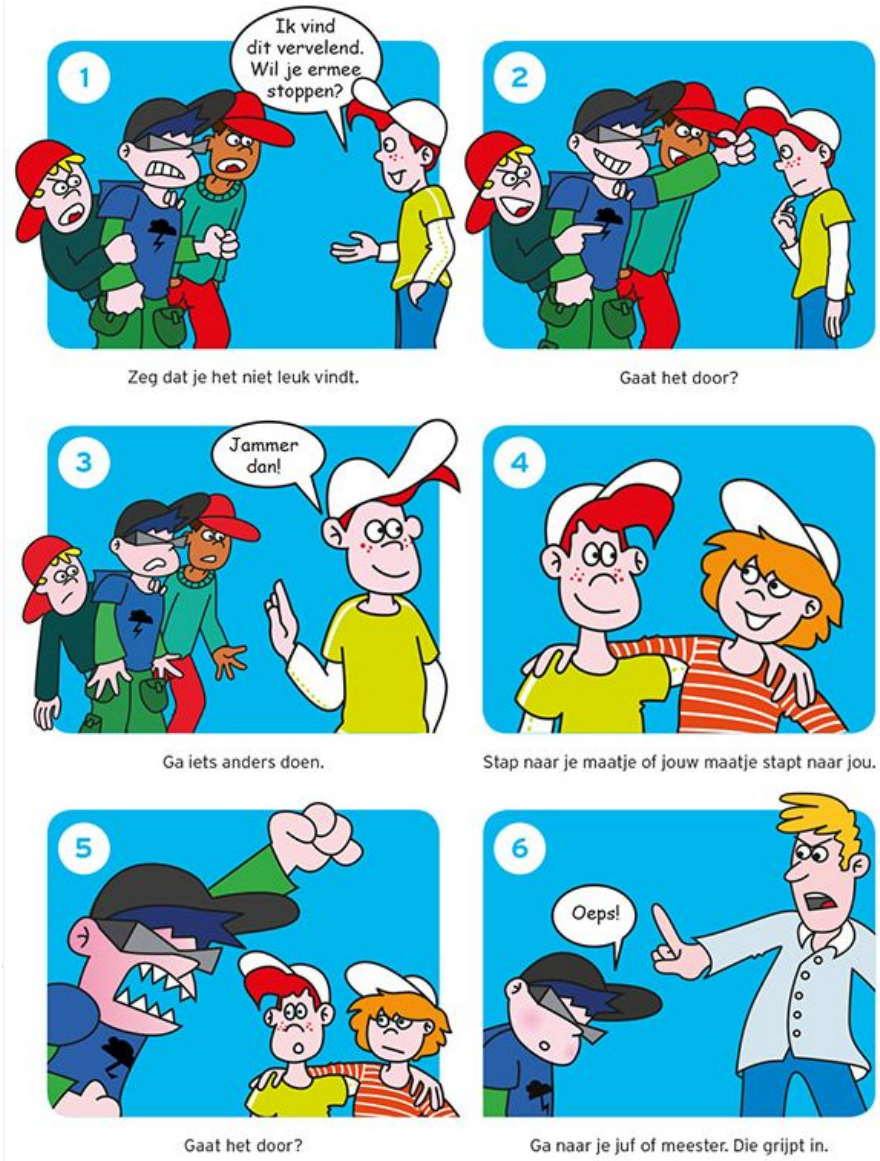

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:
1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat je zelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Dan wordt het alleen maar erger. Weten jij en je maatje geen oplossing? Dan stap je naar de juf of meester toe. Vraag aan je juf of meester of die wil helpen een ruzie op te lossen. Je juf of meester doet dat buiten de klas, want je klasgenoten willen rustig werken. Je meester of juf stelt dan de volgende vragen:

Wat is er volgens jou gebeurd?
Jij en je klasgenoot waarmee je ruzie hebt, vertellen elk hun eigen verhaal. Je onderbreekt elkaar niet. Je meester of juf moet namelijk goed begrijpen wat er aan de hand is. Dus: niet door elkaar heen praten.

Hoe is dat voor jou?
Bijvoorbeeld: werd je daar boos om, verdrietig, voelde jij je beledigd, word je daar altijd mee gepest, enz. Hoe kan het weer goed komen? Wat zou je willen dat de ander doet?

Wat zou je zelf kunnen doen?
Je bespreekt met elkaar, op welke manier het weer goed zou kunnen komen. Wat je zelf kunt doen en wat je van de ander verwacht. Juf of meester vraagt: “Wat is volgens jou de beste oplossing?”

Afsluiting:
De juf of meester schrijft de oplossing en afspraken op. Jij en je klasgenoot geven elkaar een hand en ondertekenen de afspraken. Zo lukt het meestal op een goede manier ruzie op te lossen.

Op social media volg je dezelfde gedragslijn. Met dit verschil dat je hulp kunt inroepen bij meldknop.nl. Je doet dat nadat je met je ouders hebt besproken wat er aan de hand is.

Grensstellend

Lucas Batau heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”

Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren:

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

Materieel: stelen, onderkladden, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken. Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. “Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.., moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer.”

Nog meer tips:

1. zoek geen moeilijkheden op	7. Niet iedereen vindt jou aardig en dat hoort zo!
2. laat zwarte en rode petjes kletsen. Geef geen benzine aan dit gedrag.	8. Doe zelf niet als een zwart, rood of geel petje.
3. Pieker niet in je uppie, maar ga praten met iemand die jij vertrouwt.	9. Luister naar tips (kritiek) en doe je voordeel ermee.
4. Als je overlegt met iemand die jij vertrouwt dan ga je niet roddelen, maar dan vertel je waar je bang voor bent of last van hebt	10. Denk goed na over jezelf en over je tegenstander.
5. Zoek een oplossing die goed is voor jou, maar ook goed voor je (vervelende) klasgenoot.	11. Zoek een maatje die jou kan helpen.
6. Zeur niet steeds hoe erg je het hebt, maar doe er wat aan.	12. Vraag hulp bij je juf of meester als die nergens vanaf weten.
	13. Vertrouw erop dat je juf of meester kunnen en willen helpen.

Het gaat wel eens mis.
Hoe lossen we dit op.
Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima?
Dan hebben jij en je ouders een probleem.
De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

In dat geval wordt ter plekke contact opgenomen met de ouder. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling.

Wie is hier de pester?
De bullebak vindt dat hij mag slaan. Wat vind jij?
De ouders van de bullebak vinden dat hun kind gelijk heeft en dat de juf en de meester niet moeten zeuren als hun kind een keer slaat. Wat vind jij van deze ouders en wat moet juf of meester doen?

Het gesprek met de ouder wordt oplossingsgericht gevoerd en voldoet aan de criteria zoals die in het voorgaande zijn omschreven. Als de ouders van mening zijn dat hun kind zich mag misdragen (bij deze invaller, want die kan geen les geven; ten opzichte van dat kind, want die doet altijd vervelend, heeft een rare moeder… enz.) wordt de leerling uit de klas gehaald. We noemen dit de eerste verwijdering. Tijdens de verwijdering wordt overwogen of deze leerling kan worden teruggeplaatst in de eigen klas.

Terugplaatsing is afhankelijk van het idee dat de ouders en het verwijderde kind erop nahouden (bijvoorbeeld: ik heb het recht mij te misdragen).
- Als het kind zich niet wil misdragen dan wordt een begeleidingsplan voor gedrag uitgewerkt, waaraan de ouders meewerken en kan het kind worden teruggeplaatst.
- Als dat niet mogelijk is (de ouders en de leerling zijn van mening dat het zich mag misdragen omdat…), dan wordt de leerling minimaal twee groepen hoger/ lager in een andere groep geplaatst. Negatief gedrag wordt genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt de leerling geholpen zich te houden aan normale gedragsregels. Begrijpt de leerling dat hij/zij zich moet houden aan de gedragsregels van de school, dan kan hij/zij worden teruggeplaatst naar de eigen groep.

Als herhaaldelijk blijkt dat ouders en school niet op één lijn zitten, vragen we of ouders nog vertrouwen in school hebben. Zo niet, dan volgt het advies om een andere school te zoeken om daar een nieuwe start te kunnen maken. Samen met deze maatregelen wordt ouders geadviseerd contact op te nemen met een van de Kanjertrainingspraktijken of Jeugdzorg. Het afwijzen van adviezen en het niet mee willen denken van ouders aan een positieve

oplossing interpreteert de school als een vorm van pedagogische verwaarlozing, en zal daar melding van doen bij het Algemeen Meldpunt van Kindermishandeling. Het AMK heeft als gangbare regel dat het ingrijpt in een gezin als er meer dan twee meldingen over een gezin zijn binnengekomen.

Bij herhaling van wangedrag gaat de school over tot definitieve verwijdering.

Bijlage 2: KanVas

Het Kanjer Volg- en Adviessysteem bestaat uit de volgende onderdelen:
1. Leerlingvragenlijst voor groep 5 t/m 8 en Voortgezet Onderwijs
2. Docentvragenlijst en adviessysteem voor groep 1 t/m 8 en Voortgezet Onderwijs
3. Sociogram op basis van cijfers voor groep 5 t/m 8 en Voortgezet Onderwijs
4. Sociogram op basis van smileys voor groep 3 t/m 8 en Voortgezet Onderwijs
5. Sociale Veiligheidslijst voor groep 5 t/m 8

Deze onderdelen hebben als doel in kaart te brengen wat er aan de hand zou kunnen zijn met een leerling: Hoe kijkt de leerling naar zichzelf? Hoe ervaart de leerkracht het gedrag van de leerling? Is de leerling sociaal aanvaard door de klasgenoten? Vervolgens biedt het Kanjer Volg- en Adviessysteem de mogelijkheid om een gezamenlijke aanpak te bespreken en samen te stellen. Ouders en leerkrachten werken hierin samen.

Leerlingvragenlijst
Doel:
De Leerlingvragenlijst meet hoe leerlingen hun eigen sociaal functioneren in de klas ervaren. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in externaliserend gedrag, prosociaal gedrag, internaliserende (depressieve) gevoelens en de intentie om negatief gedrag te laten zien. De Leerlingvragenlijst heeft nadrukkelijk niet tot doel voorspellingen te doen over de ontwikkeling van stoornissen of uitspraken te doen over toekomstig sociaal functioneren van een leerling. De Leerlingvragenlijst heeft dus niet als doel een diagnose te stellen. Daartoe is de vragenlijst niet ontwikkeld en niet geschikt. De vragenlijst geeft wel een heldere vingerwijzing in welke richting het gedrag en de beleving van een leerling zich lijkt te ontwikkelen.

De vragenlijst is daarmee een hulpmiddel voor de leerkracht om een scherpere kijk te krijgen op het gedrag, de gevoelens en intenties van leerlingen. De vragenlijst kan als leerlingvolgsysteem worden gebruikt waardoor de verandering in gedrag en gevoelens van leerlingen te meten is. Tevens kan de lijst dienen als instrument om de effecten van bijvoorbeeld de Kanjertraining te meten.

Doelgroep
De Leerlingvragenlijst kan in het reguliere basisonderwijs worden ingevuld door leerlingen vanaf groep 5, mits de leerlingen voldoende leesvaardigheden hebben. Een leesniveau van DLE 20 (of een vaardigheid score van minimaal 60 op de Citotoets technisch lezen) is voldoende om de vragenlijst te kunnen invullen. Voor leerlingen die moeite hebben met technisch lezen, worden de vragen automatisch voorgelezen. Indien een leerling moeite heeft met het leesbegrip wordt geadviseerd onduidelijke woorden toe te lichten. In het speciaal basisonderwijs is de vragenlijst eveneens te gebruiken op voorwaarde dat ook hier de leerling een leesniveau heeft van DLE 20. De uitslag van de vragenlijst wordt vergeleken met normgroepen uit het reguliere basisonderwijs. De Leerlingvragenlijst kan ook in het eerste jaar van het V.O. worden gebruikt. Zo sluit het V.O. goed aan op het basisonderwijs. *De Leerlingvragenlijst binnen het KanVAS is beoordeeld door de COTAN als voldoende en geaccepteerd door de Onderwijsinspectie.*

Docentvragenlijst

Doel:
Het Docent adviessysteem geeft - als de docent een 12-tal vragen heeft beantwoord -, een overzicht van gedragingen van leerlingen zoals de leerkracht die ervaart. Het systeem geeft bovendien aan wat mogelijke oorzaken zijn van het gedrag van de leerling; wat de symptomen zijn van het gedrag en wat raadzaam is te doen. Wat dit laatste betreft wordt een reeks van adviezen voorgesteld waaruit de leerkracht in samenspraak met de ouders van de leerling een plan van aanpak kan samenstellen. De Docentvragenlijst is een zeer grove maat die uitsluitend als signalering dient. Met deze vragenlijst wordt snel in kaart gebracht welke leerlingen opvallend gedrag vertonen. Meerdere leerkrachten kunnen een oordeel geven over een klas of over een specifieke leerling. Die worden in een overzicht toegevoegd aan het oordeel van de mentor/mentrix of duo partner. Desgewenst kunnen de ouders van een betreffende leerling eveneens aangeven in de Ouder/Voogd vragenlijst hoe zij hun kind ervaren. De inschattingen die de ouders maken, worden toegevoegd aan die van de leerkrachten. Zo kan op eenvoudige wijze inzicht worden verkregen hoe de verschillende leerkrachten op school naar een leerling kijken, en hoe de ouders het gedrag ervaren. Door ouders op deze manier te betrekken wordt voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gesproken. Als blijkt dat ouders en leerkrachten verschillend kijken naar een leerling, wordt gezocht naar de overeenkomsten. Specifieker gesteld: wat wordt door zowel ouders als leerkrachten gezien als opvallend gedrag. Daar wordt het plan van aanpak op afgestemd.

Iedere docent dient de Docentvragenlijst individueel in te vullen. Elke ingevulde Docentvragenlijst wordt opgeslagen in het dossier van de leerling.

Doelgroep
De Docentvragenlijst wordt ingevuld voor leerlingen uit groep 1 t/m 8 door de leerkracht uit het reguliere en speciaal basisonderwijs, en wordt ingevuld voor de leerlingen uit de brugklas door verschillende docenten uit het V.O.

Sociogram
Doel:
Voor het Sociogram kan binnen KanVAS gekozen worden uit twee versies. Eén gebaseerd op Cijfers en één gebaseerd op Smileys. Voor het sociogram is het van belang, vooral bij de jongere groepen, dat de foto’s van de leerlingen zijn ingelezen in het KanVAS.

Het Sociogram heeft als doel om inzicht te krijgen in de onderlinge relaties van de leerlingen. Gaan ze graag met elkaar om? Zijn vriendschappen wederzijds? Met behulp van het Sociogram kunt u zien hoe leerlingen zich voelen, gedragen en ervaren worden binnen de groep. U kunt inzien welke leerlingen positieve, neutrale en negatieve relaties met elkaar hebben. Ook kunt u zien welke leerlingen niet geliefd zijn in de groep en bij wie de relaties onderling anders worden ervaren (conflict).

<u>Sociogram op basis van Cijfers</u>
De leerling wordt gevraagd de klasgenoten een cijfer (1 t/m 10) te geven voor de mate van vriendschap en de mate van samenwerken. De vragen die worden gesteld zijn:
- Voor vriendschap geef ik .....een.....
- Voor samenwerken geef .....ik een .....

Sociogram op basis van Smileys
De leerling wordt gevraagd de klasgenoten een smiley toe te kennen op het gebied van vriendschap. De vraag die wordt gesteld in de Onderbouw/Middenbouw is:
- Hoe graag speel jij met dit kind?
De vragen die worden gesteld in de Middenbouw/Bovenbouw zijn:
- Hoe graag ga jij om met deze klasgenoot?
- Welke smiley kiest deze klasgenoot voor jou denk je?

Voor de bovenbouw kan met deze aanvullende vraag in beeld worden gebracht hoe zij gewaardeerd worden door de klasgenoten. Leerlingen die hun eigen status overschatten of onderschatten lopen het risico sociaal minder goed te functioneren. Leerlingen hebben dus baat bij een realistisch zelfbeeld (de leerling schat goed in hoe graag de klasgenoten met hem of haar omgaan).

Doelgroep
Het Sociogram op basis van cijfers is te gebruiken van groep 5 t/m 8 en het Voortgezet Onderwijs. Het Sociogram op basis van Smileys is te gebruiken van groep 3 t/m 8 en het Voortgezet Onderwijs. Sociale Veiligheidslijst Doel Stichting Kanjertraining heeft in overleg met de inspectie de “Vragenlijst Sociale Veiligheid van Stichting Kanjertraining” ontwikkeld voor het primair onderwijs. Met deze lijst kan een school voldoen aan de Wet Sociale Veiligheid. In deze wet staat dat scholen in het Primair en Voortgezet Onderwijs een inspanningsverplichting hebben om een actief veiligheidsbeleid te voeren. Ze moeten tevens monitoren wat hiervan het effect is, om zo het beleid te verbeteren. Voor het monitoren is een meetinstrument nodig dat een actueel en representatief beeld geeft van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Voor de Sociale Veiligheidslijst van Stichting Kanjertraining is uit onderzoek gebleken dat deze betrouwbaar en valide is. De school kan de lijst in laten vullen door (alle) leerlingen uit groep 5 t/m 8. De volgende aspecten worden gemeten in deze lijst:

- Het vóórkomen van incidenten op school. Dit is de aantasting van sociale veiligheid (pesten etc.), psychische veiligheid (bedreigen etc.) en fysieke veiligheid (schoppen etc.).
- Veiligheidsbeleving van leerlingen (Ik voel me veilig op school/op het plein etc.)
- Welbevinden van leerlingen (Hoe prettig voel je je tussen je klasgenoten?)
- Leerkracht treedt op (Vinden leerlingen dat de leerkracht goed optreedt?)
- Angst voor incidenten

De onderste twee onderdelen zijn niet door de Wet Sociale Veiligheid ingegeven, maar heeft Stichting Kanjertraining zelf toegevoegd. Een school signaleert hiermee in hoeverre de leerkracht adequaat optreedt tegen incidenten en in hoeverre angst een rol speelt. In onveilige klassen kan angst soms bepalender zijn voor de veiligheidsbeleving dan de daadwerkelijke incidenten. De school kan deze informatie gebruiken als aanknopingspunten voor de verbetering van het veiligheidsbeleid.

Om de Sociale Veiligheidslijst van de Kanjertraining te gebruiken voor de wet Sociale Veiligheid, dient er een machtiging ingevuld te worden.
Indien er geen machtiging is ingevuld kan de lijst wel worden afgenomen, maar kan niet gebruikt worden voor de wet van Sociale Veiligheid.
De inspectie kijkt naar de uitslagen op schoolniveau. Deze uitslagen kunnen zij bij Stichting Kanjertraining opvragen. Klassen en leerlingen blijven anoniem. Het gaat erom dat de school

naar aanleiding van de uitslag het veiligheidsbeleid aanpast; tot actie overgaat. De inspectie beoordeelt dus niet alleen de mate van veiligheid, maar vooral ook de inspanning van de school om de school veiliger te maken. Aan de uitslagen van Sociale Veiligheid zijn adviezen gekoppeld. Deze worden weergegeven op het niveau van de school(beleid, ouders aanspreken, welk voorbeeld geeft het team?), op het niveau van de klas (groepsoefeningen ter bevordering van de veiligheid) en op het niveau van de leerlingen individueel.

Doel:
De Kanjertraining gaat uit van een contextuele benadering. Dat wil zeggen: in sociaal onveilige klassen blijken kinderen elkaar minder te vertrouwen. De basis van vertrouwen moet weer worden teruggezet. Omdat kinderen elkaar kunnen voeden in elkaars gedrag (bijvoorbeeld meelachen, zielig doen, erbij staan), zijn de kinderen gezamenlijk verantwoordelijk om een veiligere sfeer te creëren. Alleen een pester of een gepest kind zien als het probleem, leidt niet tot een structurele oplossing. Vandaar dat groepsoefeningen en het betrekken van ouders worden geadviseerd en oplossingen op beleidsniveau.

Doelgroep De Sociale Veiligheidslijst is te gebruiken van groep 5 t/m 8,

Bijlage 3: Datum vaststelling protocol

Team:03-04-2017
MR: 19-04-2017

Evaluatie en evt. bijstelling: schooljaar 2017-2018

Herziening protocol: schooljaar: 2018-2019